

dr hab. Katarzyna Ożańska-Ponikwia

Instytut Neofilologii

Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej

Recenzja rozprawy doktorskiej

pani mgr Ingrid Bello-Rodzeń

**pt. *“We must be doing something right”*: An Exploratory Study of Parental Blogs
about Multilingual Upbringing**

Główny cel recenzowanej przeze mnie dysertacji stanowi zbadanie w jaki sposób wielojęzyczność kształtuje dynamikę językową w rodzinie na podstawie analizy blogosfery, która jest postrzegana jako wirtualna wspólnota praktyk. Praca liczy 206 stron i jest napisana w języku angielskim. W jej skład wchodzi trzy rozdziały teoretyczne (tworzące część pierwszą rozprawy), trzy rozdziały empiryczne (stanowiące jej drugą część), licząca 173 pozycje bibliografia, a także załączniki zwane apendyksami. Apendyksy obejmują kwestionariusz oraz listę analizowanych wpisów na każdym z wyselekcjonowanych blogów.

We wstępie Doktorantka jasno określa cel pracy. Jest nim poszerzenie zakresu badań nad poglądami, praktykami oraz strategiami zarządzania językami w rodzinie, które wpływają na rozwijanie i promowanie w niej wielojęzyczności. Dodatkowo, zamierza również omówić główne cechy i sposoby potencjalnego wykorzystania blogosfery jako narzędzia wspomagającego wychowanie wielojęzyczne. Co zasługuję na szczególne podkreślenie to fakt, że Autorka ukazuje powszechnie znany temat w zupełnie innym świetle, skupiając się na analizie wybranych blogów rodzicielskich, co stanowi nowatorskie spojrzenie na problem badawczy. Jest to niezwykle ambitne zadanie, któremu mgr Ingrid Bello-Rodzeń sprostała w stopniu bardzo dobrym.

Jak zostało wskazane we wstępie, praca składa się z sześciu rozdziałów, które scharakteryzuję, po czym dokonam podsumowania zalet oraz moich uwag dotyczących się dysertacji.

W rozdziale pierwszym przedstawiono kluczowe pojęcia i teorie dotyczące wielojęzyczności w rodzinie, polityki języka rodzinnego oraz przegląd różnych strategii wychowywania dzieci wielojęzycznych. Analiza tematów związanych z wcześniej wspomnianą tematyką jest bardzo skrupulatna, przejrzysta i wielowątkowa. Obejmuje ona opis głównych wymiarów polityki językowej rodziny (ang. *family language policy*), jak i próbę nakreślenia wpływu wielu czynników indywidualnych oraz społecznych na wychowanie wielojęzyczne. Na pochwałę i docenienie zasługuje również odniesienie się do najbardziej popularnych mitów związanych z wychowaniem wielojęzycznym.

Rozdział drugi skupia się na charakterystyce szeroko pojętego tematu blogów ze szczególnym skupieniem się na blogach rodzicielskich. Na wstępie przedstawione zostają różne definicje i typologie blogów by następnie przejść do klasyfikacji motywacji rodziców do prowadzenia blogów. Godny docenienia jest fakt, że Autorka wspomina również o bardzo istotnych kwestiach dotyczących nadmiernego eksponowania prywatności dzieci (ang. *oversharenting*) czy też potencjalnym wpływie blogosfery, postrzeganej jako wirtualnej wspólnoty praktyk (ang. *Virtual Community of Practice*), na wychowywanie wielojęzycznych dzieci.

Kolejny rozdział zawiera przegląd badań związanych z tematyką przedstawioną w dwóch pierwszych rozdziałach teoretycznych tj. polityką językową rodziny oraz blogów rodzicielskich. Niestety, w tym wypadku zabrakło przejrzystości w prezentowaniu wybranych badań. Zarówno w części pierwszej (przedstawiającej badania dotyczące polityki językowej rodziny), jak i w części drugiej (skupiającej się na blogosferze), badania są przedstawione pobieżnie i chaotycznie, co budzi zdziwienie i pewien niedosyt po tak ciekawym wprowadzeniu teoretycznym. Trudno jest zrozumieć według jakiego klucza Autorka umieściła wybrane badania w tabelach 3.2 oraz 3.3 skoro niektóre z nich nie zostały omówione, lub nawet wspomniane w tekście. Przykładem mogą być Thomsom (2014) czy Jolly & Matthews (2017), które zostały umieszczone w tabeli 3.2, ale niestety nie ma o nich żadnej wzmianki w tekście rozdziału trzeciego. Z kolei, odnotować można odniesienie do innych badań (Smith-Christmas, 2017; van Mensel, 2018), które w tabeli nie zostały

umieszczone. Co więcej, niektóre z nich (Thomsom, 2014; Shi, 2012; Sichra, 2016; Wąskiewicz-Firlej, 2016) nie zostały w ogóle umieszczone w bibliografii.

Należy natomiast docenić fakt, że prócz samego przeglądu wybranych badań w każdej ze wspomnianych dziedzin, Doktorantka przyjęła perspektywę integracyjną w celu omówienia punktów zbieżności między nimi zwracając uwagę na interdyscyplinarne podejście, jak i integrację pojęć, teorii i metod. Niestety, mimo tego, że było już przeprowadzone podobne badanie (Lanza, 2018), co zostało odnotowane przez Autorkę (str. 54), nie podano żadnych jego szczegółów. Szkoda, gdyż odniesienie pracy do wyników innego badania poświęconego tej samej tematyce byłoby bardzo interesujące.

W rozdziale czwartym przedstawiono opis procedur badawczych wraz z uzasadnieniem ich zastosowania. Po przedstawieniu możliwości i wyzwań związanych z użyciem blogosfery jako źródła danych badawczych, Doktorantka przechodzi do szczegółowego opisu badania, na które składa się przedstawienie pytań badawczych oraz instrumentów badawczych, jak i szczegółowy opis uczestników badania stanowiących czternastu rodziców-bloggerów (ang. *Parent-bloggers*) oraz samego procesu doboru próby badawczej według wcześniej ustalonych kryteriów. Zbór analizowanych danych stanowi 255 wpisów na blogach napisanych w języku angielskim, hiszpańskim lub polskim. Podczas gdy sam proces doboru blogów jest bardzo przejrzysty, niestety, nie jest do końca jasne jakimi kryteriami kierowała się Autorka przy wyborze analizowanych wpisów, gdyż ich liczba jest różna dla każdego z blogów i waha się od 6 (PB13) do 51 (PB9) przeanalizowanych wpisów. Dodatkowo, w porównaniu do niezwykle skrupulatnie opisanego procesu zbierania danych jakościowych, opis użytego kwestionariusza, który służył do zgromadzenia dodatkowych informacji o osobach prowadzących blogi, wydaje się być bardzo zdawkowy. Szkoda, gdyż jest on bardzo dobrze zaprojektowanym narzędziem badawczym.

Rozdział piąty przedstawia analizę i omówienie wyników badania. Najpierw Autorka przedstawia szczegółowy opis każdego bloga w oparciu o taksonomię opartą na treści, uwzględniającą motywacje autorów do pisania blogów oraz grupę docelową ich czytelników, co pozwala wskazać i omówić główne różnice w badanej próbie. Następnie przechodzi do analizy zebranych danych przy użyciu trójstronnego modelu Spolsky'ego (2004, 2007, 2009) aby przedstawić poglądy badanych na samą wielojęzyczność oraz wychowanie wielojęzyczne. Praktyki językowe i zarządzanie językami zostały zbadane zarówno na

podstawie postów na temat strategii komunikacji w rodzinach wielojęzycznych, jak i doświadczeń badanych w tym zakresie. Należy podkreślić, że przeprowadzona przez Doktorantkę analiza jakościowa jest skrupulatna i rzeczowa. Jediną rzeczą, która mogłaby dopełnić, tą i tak bardzo dobrze przeprowadzoną analizę, byłoby skupienie się w większym stopniu na pytaniach kwestionariuszowych. Bardziej szczegółowa analiza odpowiedzi na wspomniane pytania stanowiłaby bowiem ciekawe uzupełnienie przedstawionej przez Autorkę analizy blogów.

Ostatni rozdział zawiera odpowiedzi na pytania badawcze. Dobór metod badawczych, jak i wnioskowanie na ich podstawie jest poprawne, a Doktorantka wykazała się niezbędną umiejętnością analizy uzyskanych danych. Autorka rzetelnie odpowiada na postawione pytania badawcze dotyczące polityki językowej rodzin przedstawionych na wybranych blogach oraz ich podejścia do zagadnienia wielojęzyczności. Trafnie zauważa, że blogosfera rodzicielska może przyczynić się do promowania wielojęzycznego wychowania, gdyż blogi mogą być zarówno źródłem inspiracji, jak i informacji, jednocześnie umożliwiając nawiązanie kontaktu z innymi rodzicami wychowującymi wielojęzyczne dzieci. W ostatniej części rozdziału prawidłowo omówiono główne ograniczenia badania i zawarto sugestie dotyczące możliwych obszarów dalszych badań.

Po krótkim opisie każdego z rozdziałów przechodzę do omówienia zarówno moich uwag, jak i zalet recenzowanej dysertacji. Jak już nadmieniłam powyżej, głównym zarzutem, nie licząc drobnych uchybień w tekście (błędy językowe np. brak konsekwencji w pisowni *child-rearing* na str.30, 63, 67, 69, 70, 71, 117, 124, 167 vs *childrearing* na str. 4, 13, 24, 28, 55, 57, 74, 97, 119, 160, 166; czy błędy gramatyczne i stylistyczne np. na str. 4, 12, 70, 100), jest brak rzetelnej prezentacji badań empirycznych z zakresu omawianych zagadnień. Uważam również, że Autorka powinna z większą skrupulatnością przedstawić sam proces selekcji dostępnych wpisów na blogach, jak i poświęcić więcej czasu na przedstawienie i analizę wyników użytego w badaniu kwestionariusza.

Chciałabym w tym miejscu zaznaczyć, że powyższe uwagi zasadniczo nie podważają wartości i zalet rozprawy, do których niewątpliwych należą:

- 1) Rzetelny przegląd literatury tematu i klarowne uzasadnienie potrzeby przeprowadzenia własnego projektu badawczego;

- 2) Umiejętne użycie metody jakościowej zarówno na etapie zbierania danych, jak i ich analizy;
- 3) Właściwy dobór i weryfikacja trafności użytych instrumentów badawczych;
- 4) Trafna i bardzo skrupulatna procedura doboru grupy badawczej;
- 5) Rzeczowe odniesienie zebranych danych do postawionych pytań badawczych;
- 6) Świadomość niedoskonałości przeprowadzonego badania, oraz wskazanie obszarów, które powinny w najbliższym czasie stać się przedmiotem zainteresowania specjalistów;
- 7) Ogromna dbałość o kwestie etyczne przy pozyskiwaniu niezbędnych danych (kontakt z badanymi i uzyskanie ich zgody na analizę treści blogów)

Co istotne, należy podkreślić, że samo badanie należy do jednych z pierwszych opracowań traktujących o praktykach językowych z perspektywy międzynarodowej i wielojęzycznej grupy rodziców prowadzących blogi.

Reasumując, oceniam całość dysertacji doktorskiej pani mgr Ingrid Bello-Rodzeń pt. *“We must be doing something right”: An Exploratory Study of Parental Blogs about Multilingual Upbringing* pozytywnie i stwierdzam, że spełnia ona wymogi stawiane pracom doktorskim i może stanowić podstawę do nadania jej stopnia doktora nauk humanistycznych. W związku z tym wnoszę o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

K. Ożańska-Ponikwia

Bielsko-Biała, dnia 28.04.2020r.

dr hab. Katarzyna Ożańska-Ponikwia